

Naturplejens mål

*Lisbeth Nielsen og Anna Bodil Hald, Natur & Landbrug ApS
Resultatkonference, Smag på Landskabet, Vejle, 17. marts 2015*

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

LDP 2020

midt
regionmidtjylland

Derudover har projektet fået støtte fra Kvægafgiftsfonden, Region Midtjylland samt kommunerne Ringkøbing - Skjern, Skive, Holstebro og Randers.

Naturplejens mål

- Målelige mål – hvad går vi efter?
- Målsætning for drift af naturarealer
- Enkel naturhandleplan og kontinuitet i plejen

Hvad er målelige mål – hvad går vi efter?

Væsentlige mål:

- Plantearter, der indikerer høj naturkvalitet
- Blomstring/frø, også til gavn for insektlivet
- Gode fødesøgnings- og levesteder for fugle

Hvad går vi efter:

Afhængig af den konkrete lokalitet

Plantearter, der indikerer høj naturkvalitet

Artsscore for plantearter fra -1 til +7

Høj karakter:

Arter følsomme for naturmæssige forringelser – forsvinder ved negativ påvirkning, som gødskning og dræning

Lav karakter:

Arter tolerante eller fremmes af naturmæssigt negativ påvirkning

Fredshavn & Ejernæs, 2007,
http://www2.dmu.dk/pub/fr599_2udgave.pdf

Krav om naturindhold på vej ind i tilskudsordninger

**Tilskud til pleje af græs- og naturarealer:
Beskytte/forbedre levesteder og biodiversitet**

**Særligt udpegede Natura 2000 områder har høj
prioritet uanset HNV værdi (High Natur Value)**

**Udenfor Natura 2000 områder er der prioritering af
midler til pleje af græs- og naturarealer ud fra:**

- **Høj HNV værdi, min 5 point**
- **Store arealer**

Hvad giver point i HNV (High Nature Value)?

Fysiske forhold

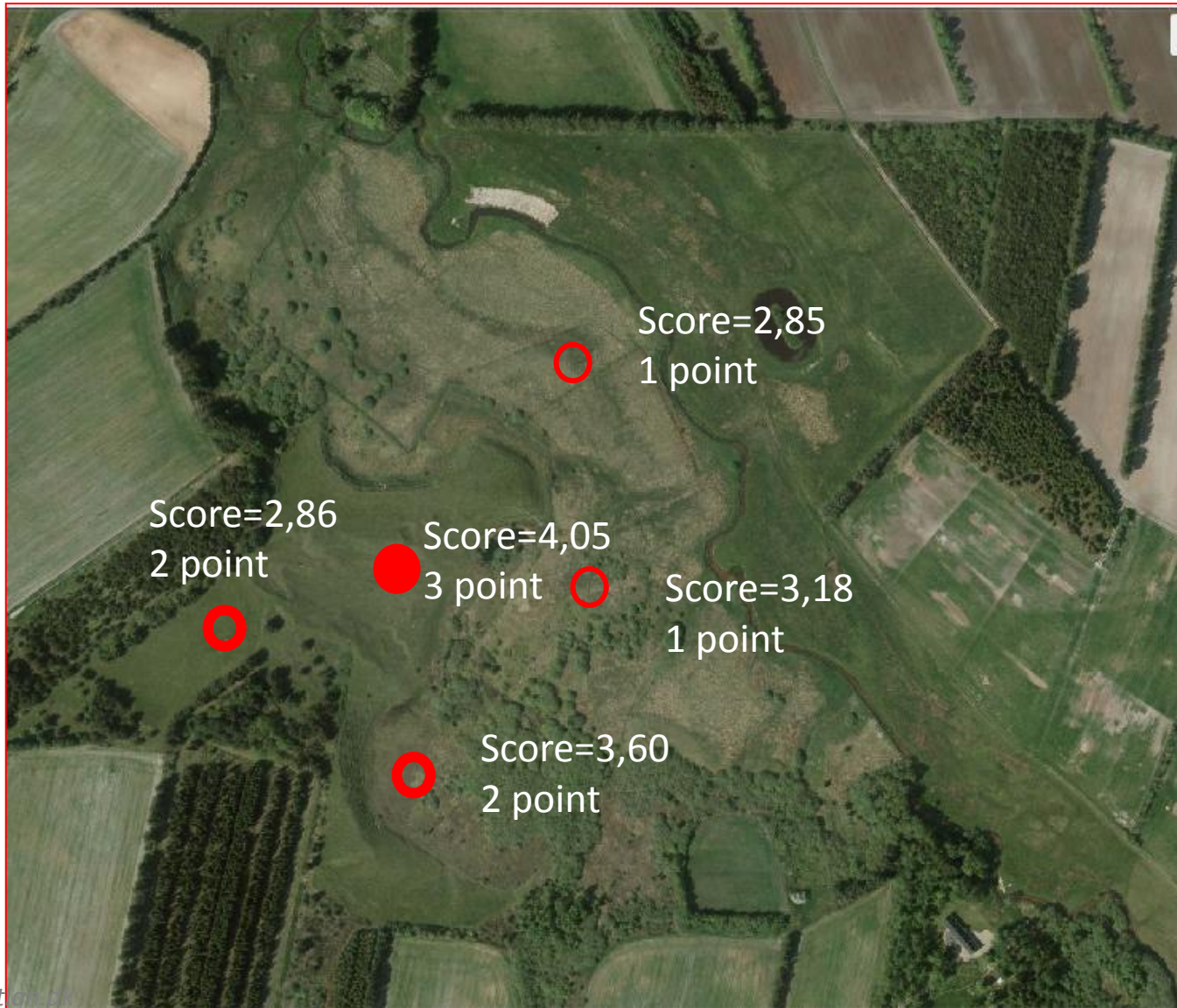
- *Landskaber* **3**
- *Levesteder* **3**
- *Ekstensiv drift* **2**

Biologiske forhold

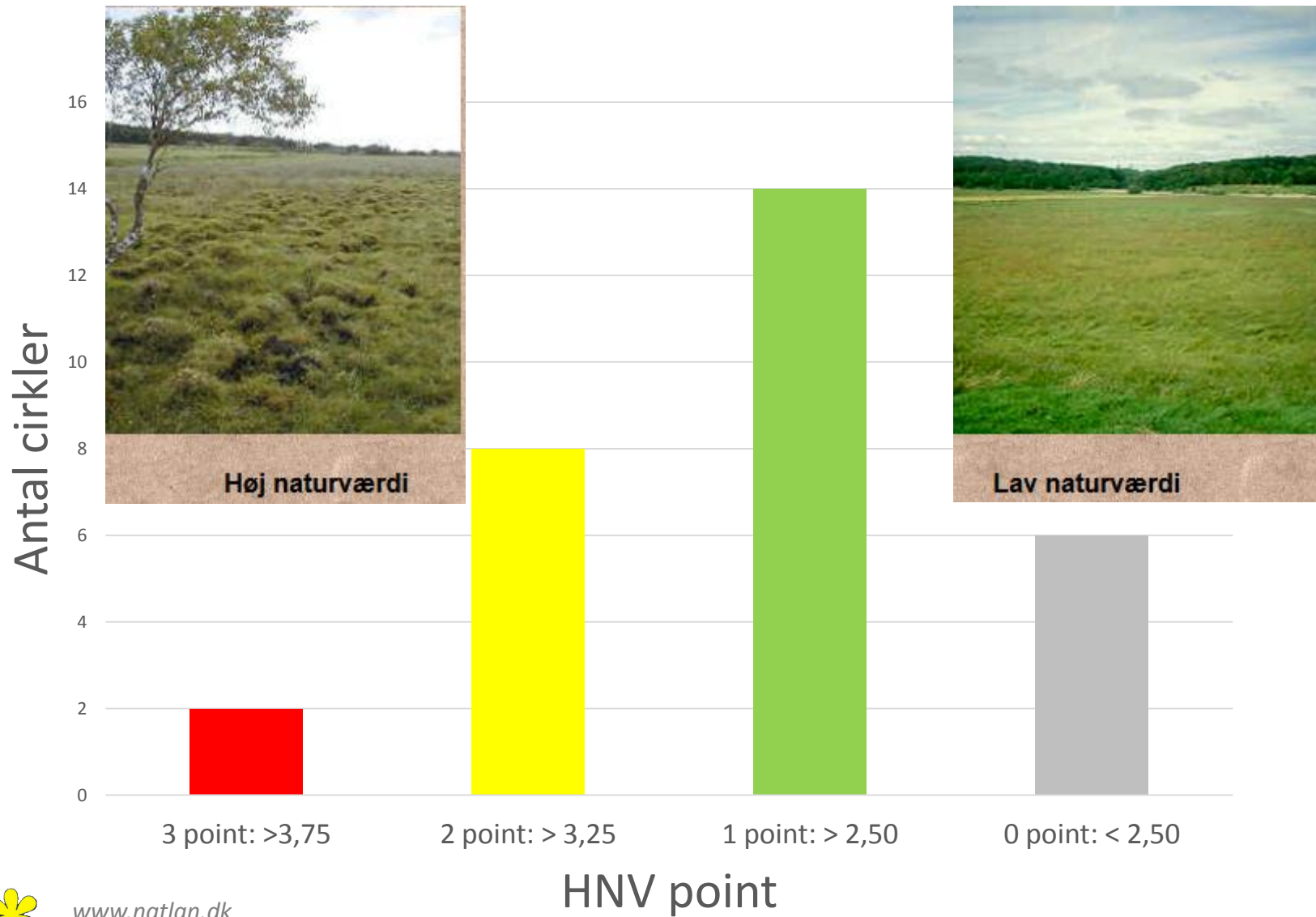
- *Planteindikator gns.* **3**
- *Rødliste og bilagsarter* **2**
- *Særlige levesteder* for mobile truede arter **1**

Gryde Å – Botaniske analyser i SPL har givet 1 - 3 biologiske point

Botaniske analyser i SPL har givet biologiske point i 24 ud af i alt 30 cirkler

Eksempler på målsætninger for drift af naturarealer

<u>Generel</u> målsætning	<u>Specifik</u> målsætning	
Lysåben tilstand opnået gennem afgræsning eller slæt	<ul style="list-style-type: none">• Sjældne arter fremmes• Problemarter reduceres/fjernes	
	Særlige naturtiltag/ ansvarsarter	

Samme generelle betingelser for afgræsning uden hensyn til naturforhold på lokalitet:

1: Synligt afgræsset den 15. september

eller

2: Fast græsningstryk/ha juni-juli-august

Uanset kontrolregler er en kraftig slutafpudsning på hele arealet ikke optimal naturpleje

Generel græsning kontrol forhindrer ikke at invasive/dominerende arter breder sig på overdrev

**Generel
græsningsskontrol
forhindrer ikke at
pil breder sig over
den sidste plet
med engblomme**

Generel regel om fast græsningstryk giver ikke mulighed for græsningspause og sommer blomstring på overdrev

Naturhandleplan tilpasset lokalitet → særlige hensyn

Eksempel på forslag til område ved Gryde Å:

- Sikre at rynket rose (invasiv art) ikke breder sig
- Sydlige del af overdrev frahegnes for at få blomstring fra starten af juni i ca. 2 mdr.
- Sikre engblomme (høj naturværdi) ikke overvokses af pil
- Sikre varieret højdestruktur af vegetation i mose - tagrør OK men ikke som dominerende

Specifikke forslag afstemmes med tilsagnsforpligtigelse

Kort naturhandleplan – med arealinfo, overordnet mål, ansvarsarter og forvaltning i næste målperiode

Kan suppleres med HNV og foto bilag

Smag på landskabet i Holstebro Kommune

Naturhandleplan for Gryde Å naturareal med engblomme – til landmand

A. Arealbeskrivelse, udpegninger og naturindhold

Fig. 1. Opdeling af ca. 15 ha areal i 4 delområder. Primær vandforsyning er et naturligt vandhul, blå cirkel.

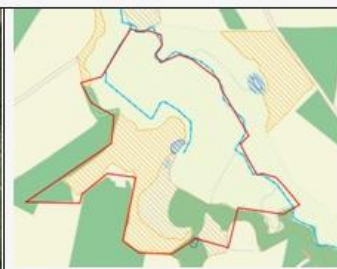

Fig. 2. Beskyttet natur i form af overdrev (gult), eng (grønt), mose (brunt) samt vandløb (blåt).

Græsningsarealet er varieret og stort, på 20 ha, og det botanisk beskrevne område består af fire delområder, hvor areal 1 er et gammelt, artsrigt overdrev, areal 2 er artsrig mose og eng, areal 3 er et artsfattigt engområde og areal 4 er et relativt nyt overdrevsareal. Delområderne betegnes A1-A4 i det følgende. Hele området er udpeget som beskyttet af naturbeskyttelseslovens §3.

Der er mange **plusarter**, der ønskes bevaret/fremmet, bl.a. engblomme, spæd mælkeurt, loppestar, vibefedt, dyndstar, rundbladet soldug og hjertegræs i mose og eng, og arter som djævelsbid, kattefod og smalbladet timian på overdrev.

Der er **minusarter**, der ønskes hæmmet/fjernet, så som gyvel, glansbladet hæg, rynket rose, fyr og gran.

B. Naturmæssig målsætning

Det langsigtede mål er at bevare de mange sjældne plantearter. Desuden er der birkemus på arealet, som der skal tages hensyn til ved ikke at fjerne al høj vegetation og vedplanter.

Den botaniske naturkvalitet er vurderet ud fra planterternes naturkvalitetsscore, og det er fundet at A1 og A2 ligger over landsgennemsnittet for sammenlignelige arealtypen, hvorimod A3 og A4 ligger under landsgennemsnittet.

midt
regionmidtjylland

Den danske Naturerhvervsundersøgelse (DEN) er et samarbejde mellem Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) og Danmarks Statistik.

Det langsigtede mål er derfor:

- først og fremmest at bevare den fine tilstand i A1 og A2 ved at sikre, at de mange sjældne plantearter på lokaliteten ikke overvokses med vedplanter og efterhånden forsvinder
- desuden at fremme blomstring hos de mange arter til gavn for insekter og planternes frøspredning
- desuden sikre at lokaliteten bevares som levested for birkemus, dvs. der ønskes moser og enge med et vist omfang af krat
- endelig at fremme naturkvaliteten generelt på arealerne.

C. Plejeplanens hovedpunkter – ansvarsarter og praktiske aktiviteter.

Som **særligt synlige ansvarsarter** foreslås guldblomme på overdrevet (A1) engblomme i mosen (A2).

Guldblomme (foto: J.C. Schou)

Engblomme (foto: Aase Gøthgen)

Forvaltningspunkter i næste målperiode per delområde

A1

- Sikre at gyvel ikke kommer i blomst – her skal dyreholdet have hjælp med slåning/oprykning
- Sikre at hybenrose ikke breder sig – holde øje og evt. fjerne.
- Sydlig del frahegnes fra starten af juni i ca. 2 mdr., til blomstring til insekter og til frøsetning.

A2

- Bedre passage for dyrene til engblomme område ved at slå en vegetationsbræmme mellem overdrev og mose ved vandhul og eng-rørhveneområdet
- Holde øje med vegetationsstruktur i moseområdet mod sydvest – tagrør skal være græsset ned til under 50 cm.
- Sikre dyrene god passage ind i den tættere del af pilebevoksningen så dyrene reducerer trædekningen – målet kan være at få samme dækning af vedplanter midt på A2 som i 1999 (luftfoto).

A3

- Opgive at få omdannet mose-bunke til artsrig eng, da det vil kræve supplerende slåning (vanskeligt tilgængeligt). Lade arealet være til rådighed for dyreholdet, som et bufferareal.

A4

- Her fremmes blomstring og frøsetning ved græsningspause i ca. 2 mdr. fra første juli. Dette areal, med relativ lav naturkvalitet, nedprioriteres i forhold til de øvrige arealer med hensyn til efterårsgræsning, hvis der er for få græsningsdyr til rådighed.

Forvaltningspunkterne skal afstemmes med eventuelle tilskudsregler for arealerne.

Naturhandleplan tilpasset lokalitet

Det er ikke noget man skal lave, men en mulighed.

Hvem laver naturhandleplaner?

- Kommunerne nogle steder
- Natur & Landbrug ApS (www.natlan.dk)
- Biomedia (www.biomedia.dk)
- Amphi Consult (www.amphi-consult.dk)
- Evt. lokale landboforeninger

Naturhandleplan – Landmand ønsker:

- Kort skriv
- Ansvarsarter/bløde værdier til salg
- Naturhandleplan synlig i gårdbutik
- Fælles felttur for landmand og naturkonsulent – se på botaniske hotspots og snakke praktiske muligheder
- Gennemgang med naturkonsulent med års mellemrum og erfaringsdeling med andre naturplejere

Naturhandleplan – kommunale aktører ønsker:

- Rose de rigtigt gode arealer
- Ansvarsarter godt, evt. til info-tavler
- Naturmæssige begrundelser
- Alt med i landmandsudgaven også kommunale aktiviteter
- Lokalt tilpasset plan på bedste lokaliteter
- Naturhandleplaner på papir og ikke kun i hovedet på medarbejder

*"I gamle dage" samme familie gennem generationer,
- både folk og fæ kendte områderne*

*Med en naturhandleplan sikres kontinuitet uanset om der
udskiftes dyreholder, lodsejer eller kommunalt ansat biolog*

Bulkvarer

Naturplejekød

Naturplejekød med merværdi:

- Produktet: Skiller sig ud fra bulkvarer - stammer fra gode naturarealer
- Branding: Troværdig naturpleje med ansvarsarter og naturmål giver **naturvelfærd** og **forbrugertillid**

Opsummering:

- Lokalt tilpasset naturpleje -> større chance for natursucces end generel naturpleje
- Ansvarsarter -> fokus for både landmænd og forbrugere
- Landmanden kan opnå naturkvalitet, HNV og støtte ved at tage naturplejen seriøst
- God natureffekt -> basis for branding af *Det' Naturkød*

